

למה לישראל אין עדיין תפיסת ביטחון לאומי?

על אף שישראל מתמודדת עם אתגרים מדיניים וצבאיים קשים מאז הקמתה, היא טרם גיבשה תפיסת ביטחון לאומי רשמית. דוד בן-גוריון ניסח אמנם תפיסה חלקית ובהמשך נעשו ניסיונות לעדכנה, אך אלה מעולם לא אושרו על-ידי ממשלות ישראל לדורותיהן. בכירים במערכת הביטחונית והמדינית מסבירים בריאיון למערכות למה זה עוד לא קרה

הריאיון המלא יעלה בקרוב כפודקאסט של מערכות בגלי צה"ל

משמאל לימין: השר לשעבר דן מרידור, ד"ר אמיר גילת וד"ר דוד (צ'ק) פרייליך, לשעבר סגן יו"ר המל"ל. ישראל צריכה תפיסת ביטחון מפני שהביטחון אצלנו הרבה יותר משמעותי מכל מדינה דומה אחרת"

יתום, וסגן הרמטכ"ל לשעבר אלוף (מיל') יאיר גולן.

ד"ר פרייליך, בוא נתחיל מהסוף. לישראל אין תפיסת ביטחון. איך זה משפיע עכשיו על האזרחים לנוכח פני המלחמה הבאה, חלילה?

"תראה, אם אנחנו מסתכלים היסטורית, תפיסת הביטחון הישראלית בסך הכול הייתה הצלחה מסחררת. ישראל היא היום מדינה יציבה, משגשגת ובטוחה בעיקרה. עם זאת, אני חושב שהאיומים שניצבים בפנינו היום הם קשים,

נושאים שעל סדר היום הביטחוני-לאומי ובהם האיום מאיראן, מחזבאללה ומחמאס, כמו גם איומים מתחום הסייבר, ההכרעה וההתגוננות בלוחמה א-סימטרית ואחרים, מעולם לא קיבלו מענה הולם בתפיסה מגובשת של הביטחון הלאומי של ישראל. לרגל הוצאת ספרו של ד"ר דוד (צ'ק) פרייליך **תפיסת הביטחון הלאומי של ישראל** (הוצאת מערכות), שוחחנו עם מחבר הספר, לשעבר סגן יו"ר המועצה לביטחון לאומי, ועם שלושה אישים שעסקו בנושא מזוויות שונות: השר לשעבר דן מרידור, ראש המוסד לשעבר אלוף (מיל') דני

ד"ר אמיר גילת, מפקד מערכות

פורמלי. לדעתי מערכת הביטחון או הצבא לא כל כך רצו שמבחוץ יכתיבו להם, למשל, מהם משאבי הביטחון או כמה צריך להוציא מהתוצר הלאומי הגולמי לביטחון".

מה השתנה מאז תפיסת הביטחון של בן-גוריון?

"אנחנו חיים בעידן של שינויים מהירים, המלחמות שידענו אינן קיימות יותר", מציין מרידור. "שדה הקרב שזיכתי להילחם בו כמפקד בשריון, מול מפקד ברמה נמוכה של מפקד טנק מצרי בסיני או מפקד מחלקה סורי בגולן, כבר אינו קיים. המלחמה כולה היא במה שהאנגלים קוראים Home Front, חזית הבית, והחזית היא כאן. לאו דווקא אצל האזרחים, אלא גם במתקנים האסטרטגיים של העורף".

ואיך זה משפיע אם יש תפיסת ביטחון או אין?

"אם אנשים מבינים בחשיבה פתוחה לגמרי את האתגרים החדשים - הם יעשו בשכל אם לא יתכוננו למלחמה הקודמת, וייתנו תשובות מתאימות למצב החדש. גם אם מדובר בתשובה שאומרת שיש דברים שאי אפשר להשיג במלחמה, ושכדאי לנהל מר"מ".

אף מנהיג לא אוהב לומר: 'אנחנו יכולים לעשות הכול', ואני חושב שדוגמה קלסית לכך היא העניין האיראני. ברור שאיראן היא אויב של ישראל, אבל האם נגזר עלינו להילחם בה? אולי יש אפשרות - בלי לוותר ובלי להתרפס - לגבש הבנות או הסדרים שימנעו מאבק ישראלי-איראני חסר תקדים".

"ישראל היא היום מדינה יציבה,

משגשגת ובטוחה בעיקרה. עם זאת, אני חושב שהאיומים שניצבים בפנינו היום הם קשים, ובחלקם חסרי תקדים. אני לא בטוח שעם ישראל הפנים עד הסוף מה צפוי במערכה הבאה - אם וכאשר תפרוץ מלחמה מול חזבאללה"

אם ניקח את המקרה האיראני - שם העסק רץ גם בלי תפיסת ביטחון. אז לשם מה צריך אותה?

"יש לנו צבא, מוסד וש"כ, אבל אם צריך להגיע למלחמה או למנוע אותה - אתה רוצה להגיע לשם במצב הטוב ביותר האפשרי. המלחמות נקבעות בסוף גם על-פי המחירים שאתה משלם, ולא רק כמה קילומטרים כבשת או כמה אנשים הרגת לצד השני. אם המחיר כבד - אתה לא נתפס לוחם. למשל, במלחמת יום הכיפורים, שצה"ל סיים אותה 101 קילומטרים מקהיר ו-40 קילומטרים מדמשק, אבל עם 2,500-2,700 חיילים שנהרגו. אתה זוכר את התחושה בציבור? אתה לא רוצה להגיע למצבים האלה.

זו תהיה טעות לחשוב שצריך להתכונן למלחמה שהייתה, שהצלחנו בה. המלחמה השתנתה, חלקה בעורף, כפי שהזכר קודם. חלקה בעולם הסייבר, ולא רק בעולם הקינטי. חלקה קשורה ליעדים מדיניים או לכוח כלכלי".

ובחלקם חסרי תקדים. אני לא בטוח שעם ישראל הפנים עד הסוף מה צפוי במערכה הבאה - אם וכאשר תפרוץ מלחמה מול חזבאללה".

מה יכול לקרות?

"העורף הישראלי יספוג, לצערי הרב, בעוצמות שלא חווינו אף פעם. אמנם עדיף יהיה מאוד להיות בצד הישראלי של הגבול, ולא בלבנון, אבל זו נחמה פורתא".

השר לשעבר דן מרידור, אתה בין הבודדים שניסו לגבש תפיסת ביטחון לאומי. למה לישראל אין תפיסת ביטחון לאומי?

"ישראל צריכה תפיסת ביטחון מפני שהביטחון אצלנו הרבה יותר משמעותי מכל מדינה דומה אחרת. אם הצבא ההולנדי לא יהיה בכוש, לא יקרה שום דבר להולנד. אצלנו ברור שהקיום מובטח על-ידי ביטחון. הביטחון הפך להיות מורכב ומסובך יותר, ולכן פעולה בלי ראייה כוללת תביא לשגיאות, ואכן היו כאלה בעבר. לכן זה באמת לא תקין ודי מפתיע שאין לישראל תפיסת ביטחון. הייתי מעורב בשלושה ניסיונות לכתוב תפיסת ביטחון לישראל. הניסיון האחרון היה ב-2006, כאשר ועדה שעמדתי בראשה גיבשה תפיסת ביטחון. בסיומה הגשנו לראש הממשלה אריאל שרון ולשר הביטחון שאול מופז דוח של 250 עמודים.

התפיסה אומצה על-ידי שר הביטחון והוצגה בפני הממשלה, בפני ראשי מערכות הביטחון ובפני המטכ"ל, אבל בסוף זה לא הגיע לאישור הממשלה. בפועל, דברים רבים שכתבנו אומצו למעשה. ראש אג"ת דאז, אלוף עידו נחושתן, אימץ את הרעיון של הגנה בשילוב עם התקפה - צעד ששינה במידה רבה את היכולות הצה"ליות.

למה אין לישראל תפיסת ביטחון לאומי? צריך לגבש תפיסת ביטחון. זה הרי לא משהו שהצבא צריך לעשות, זה לא ענייני. הוא לא צריך לכתוב מה היעדים ומהם המחירים. זה עניין של הממשלה. גם היא לא צריכה להחליט על כך בהחלטה של רגע אחד או של נאום בחירות, אלא על-ידי צוות מומחים שיגבשו תפיסה ובסופו של דבר יביאו לממשלה, לוועדת שרים לביטחון, את העניין כולו.

בגיבוש תפיסה יש ניהול סיכונים. אין לך תשובה של 100% באפס מחיר לכל הסיכונים, ואתה חייב להחליט מול מה אתה מתגונן, מה אתה תוקף ומהם האתגרים, מה אי אפשר להשיג ומה אפשר. לכן זה צריך להיות ברמת הממשלה".

כל בעל חברה יודע שהוא צריך להכין תוכנית עסקית. אם אני עושה את הנגזרת, איך ישראל יכולה להתנהל בלי תוכנית כזו?

"בפועל זה הגיע כבר לרמה כזאת שמזכירות הממשלה ניסחה החלטת ממשלה, אבל בסופו של דבר זה לא אומץ באופן

בוא נדבר על בניין הכוח. איך צה"ל בונה את הכוח שלו כשאין לו תפיסת ביטחון?

"גם כשאני אומר שאין תפיסת ביטחון, הרי לכולנו יש איזושהי תפיסה. הבעיה היא שכשאין תפיסה מפורשת הנחות העבודה שלנו מפורשות יותר או מפורשות פחות, ולעיתים הן לא יותר מאשר רגשות. יש בכך סכנה, מכיוון שעדיף תהליך של חשיבה סדורה ושל בחינה רציונלית על-פני תחושות בלבד.

כשאתה בונה כוח, גם כסגן רמטכ"ל, אתה מפעיל את מיטב שיקול הדעת הרציונלי שלך, אך צריך לומר שבחלק מן המקרים הדברים לא ניצבים על קרקע יציבה, ואין לך אמת מידה. אין לך משהו מסוים שאתה יכול לבחון אותו ולהגיד אם הוא תואם את התפיסה או לא - ואז אתה מאלתר. אתה אולי מאלתר טוב כי אתה איש מנוסה, שמכיר את הדברים ולמד את המקצוע לא מעט שנים, אבל זה לא מספיק. אם יש אפשרות לעשות משהו באופן טוב יותר - בוא נעשה כך".

"בתחום של הפעלת הכוח, ישראל מתמודדת כבר עשורים עם האיום מהצפון", מוסיף ד"ר פרייליך. "אני חושב שהאיום העיקרי שעומד בפנינו היום - כל עוד איראן לא תתגרען - הוא זירת הצפון, חזבאללה ומאמצי איראן להתבסס בסוריה ומעבר לכך. צה"ל משקיע כבר שנים רבות סכומי עתק במודיעין ובנשק מדויק".

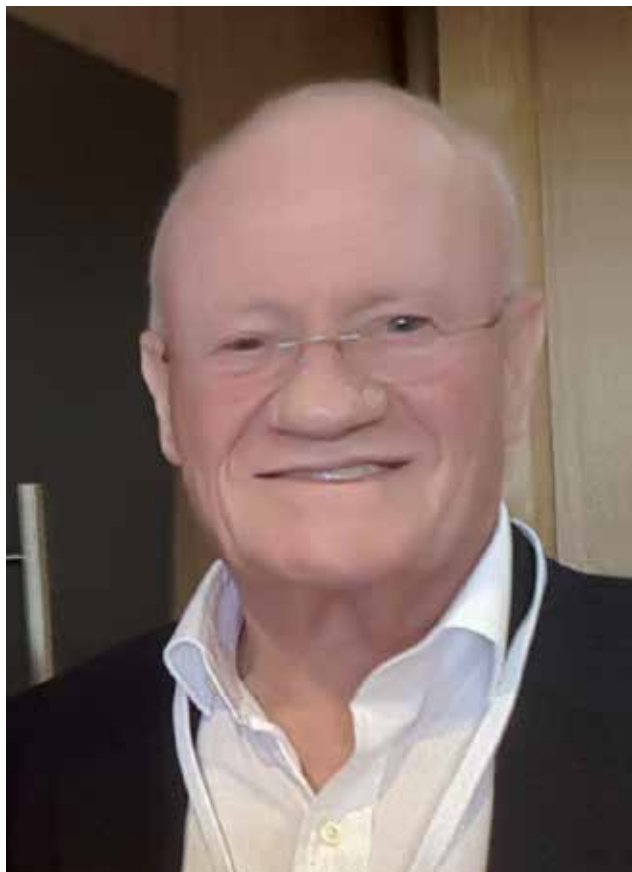
תפיסת ביטחון - לא מילות קסם

אלוף (מיל') גולן, באיזו מידה התפיסה היא המענה לאיום מזירת הצפון? יש גישה שנייה שאומרת שללא חיכוך מוגבר בשטח ותמרון קרקעי, ההשקעה בעצם לא תעזור.

"זו שאלה מצוינת, אולי השאלה הכי חשובה, אבל אני לא יכול להתחיל לענות עליה בלי להידרש לאיזושהי נקודת מבט היסטורית. נדמה לנו שהיום התקופה היא הקשה ביותר והאיומים הם חמורים, אבל בוא נודה על האמת: מצבה של ישראל היום טוב מאי פעם בעבר. אנו נוטים לשכוח עם אילו איומים התמודדו אבותינו, ומכיוון שהאיומים היום, בסופו של דבר, קטנים וצנועים בהשוואה לעבר, אנו למעשה מרשים לעצמנו להפעיל כוח באופן מאוד לא נחרץ.

"למעשה אנו מנהלים סוג של מלחמת התשה, לא מנסים להכריע את כוחו הצבאי של האויב, ועל כן המערכות נגמרות באופן שאינו לגמרי ברור. אנו מסבים נזק עצום לצד השני, אבל לא מורידים אותו על הברכיים"

ביצועיו של צה"ל בשגרה מ-2006 ועד היום בהחלט מרשימים. יש כל מיני תקיפות עלומות ומבצעים מיוחדים, עם תקלות פה ושם, אבל מדובר בצבא משכנע מאוד. לעומת זאת, בכל המקרים ממלחמת לבנון השנייה, כולל שלושת המבצעים ברצועת עזה, היו ביצועים לא מדהימים. למעשה אנו מנהלים סוג של מלחמת התשה, לא מנסים להכריע את כוחו הצבאי של האויב, ועל כן המערכות נגמרות באופן שאינו לגמרי ברור.

ראש המוסד לשעבר, אלוף (מיל') דני יתום. "אכן, אין תפיסת ביטחון כתובה, אבל לאורך השנים הייתה תורה שבעל-פה"

אלוף (מיל') יאיר גולן, סגן הרמטכ"ל לשעבר, כשקמה מדינת ישראל המלחמה הייתה בין המדינות השכנות ובין החיילים שלנו בחזית. כיום אנו מדברים על מדינות מרוחקות ועל העורף. איך זה משפיע על השינוי בתפיסת הביטחון?

"ההשפעה פה היא דרמטית. קודם כול, דיברנו בכלל על הרצון להילחם, כלומר תחושת הנחיצות. כשאין לך את האיום הקיומי הזה, כשהחרב לא מונחת על הצוואר, אנחנו רואים שבעצם מספר החלופות שלנו גדל".

איך זה שישראל מתפקדת כבר למעלה מ-70 שנים בלי תפיסת ביטחון? כיצד צה"ל מתפקד ללא תפיסת ביטחון?

"זה כנראה רק נוח יותר, מכיוון שהחוסר בתפיסה נותן חופש פעולה רב לנוכח העובדה שאין כללים מחייבים. מנגד, יש מדינות שיש להן תפיסת ביטחון סדורה, וזה גם לא עוזר להן. זאת אומרת, שלא נחשוב ש'תפיסת ביטחון' הן מילות קסם לסדר, למשמעת ולמופת תפקודי".

למעמים אולי ההפך, הן רק כיסוי.

"נכון, אבל אני חושב שבישראל עדיף שתהיה תפיסה שנותנת לדרג המדיני ולדרג הצבאי הבכיר איזושהי מסגרת שמחייבת, במובן של מה נכון לעשות ומה לא. מסגרת שמאפשרת בניין כוח סדור, לפי עקרונות מוכרים וידועים".

מצעד משמרות המהפכה באיראן. ברור שאיראן היא אויב של ישראל, אבל האם נגזר עלינו להילחם בה?
(צילום: מוחמד סאדג היידרי, CC BY 4.0)

מגן. לקחו כמה שנים עד שדיכאנו את הטרור הפלסטיני, ואני מזכיר שאפילו למבצע הזה הגענו די בעמל, אחרי מאות הרוגים בעורף הישראלי.

הלקח שאני לוקח מכל העניין הזה פשוט. ישראל כמדינה דמוקרטית לא ממחרת להפעיל את צבאה במלוא עוצמתו ולקחת סיכונים גדולים, מכיוון שכנראה יש בכך סיכונים פוליטיים לא מעטים."

ואיך נכנס לתמונה התמרון היבשתי?

"אם מסתכלים על עוצמת האיום של חיזבאללה, אולי גם בתוספת מיליציות כאלה ואחרות מסוריה, על העורף הישראלי, במין סוג כזה של מערכה בזירה הצפונית - הרי שעוצמת האיום על העורף מחייבת הפעלה של צה"ל במלוא עוצמתו על-מנת למגר את האיום.

ומה המשמעות בלמגר את האיום? לא להגיע למשגר האחרון של האויב, אלא לשבור את כוחו הצבאי. מדובר במוסכמה שנכונה משחר ההיסטוריה. כדי לנצח מלחמה אתה צריך לשבור את הכושר של היריב ואת רצון הלחימה שלו. בלי אלה - אין ניצחון, ואי אפשר לעשות את הדברים הנ"ל ללא מבצע קרקעי. אנחנו מספרים לעצמנו שבעזרת מודיעין מדויק וחימוש מדויק נביא את המלחמה למצב שבו נשיג המון מטרות, נשגר חימושים רבים ואלה יכריעו את האויב. זו חשיבה מכנית

אנו מסבים נזק עצום לצד השני, אבל לא מורידים אותו על הברכיים. אחרי מלחמת לבנון השנייה, למשל, היה שקט במשך שנים רבות, אבל ביצועי צה"ל במהלך המלחמה עצמה היו רחוקים מלשכנע."

ואתה חושב שתפיסת ביטחון לאומי תשנה את המצב?

"תפיסת ביטחון אינן, כאמור, מילות קסם. אם ננסה לברר לעצמנו מהי תפיסה, נגיע לאמירה שהאויבים שלנו חלשים באופן יחסי, ובפני ישראל עומדות שתי אפשרויות:

- לנהל מולם מלחמת התשה מתמשכת שמדי פעם יש בה 'פיקים' של עלייה משמעותית בהפעלת הכוח. בדרך זו לא נגיע לעולם להכרעה חד-משמעית.
- לנהל מולם מערכה במלוא העוצמה, כולל תמרון קרקעי, מכיוון שלטעמי אי אפשר לנצח ללא תמרון קרקעי. במהלך כזה יש סיכונים גדולים יותר, הן מבחינת נפגעים והן מבחינת סיכונים. הרי אתה הולך להפעיל את כל הצבא, אבל לא יודע מה באמת תקבל בסוף. כלומר, כגודל ההשקעה, כך גודל ההישג וכך גודל הסיכון.

ממשלות ישראל, ללא קשר לאופיין ולעומד בראשן, נטו ב-20 השנים האחרונות לקבל החלטות צנועות. הפעם היחידה שבאמת הלכנו למבצע הכרעתי הייתה ב-2002, ב'חומת מגן' שנמשכה הרבה מעבר לחודש הזה שאנחנו קוראים לו 'חומת

מכוונת תפיסת הביטחון הלאומי. בימים של שגרה, מה שקרוי כיום מב"מ (מערכה שבין המלחמות), המוסד צריך לעשות את מה שהוא יודע יותר טוב מאחרים - להביא מודיעין, שכולל גם מודיעין אסטרטגי על הכוונות של היריב ועל תוכניותיו, עד כמה שהדברים האלה אפשריים. היום עושים זאת גם באמצעות בני אדם, מה שפעם קראו 'מרגלים', באמצעות מעקב אחרי אותות קשר, תשדורות, ויזינט וכמה גורמים נוספים שמטבע הדברים לא נרחיב עליהם את הדיבור.

"יש לנו צבא, מוסד ושב"כ, אבל אם צריך להגיע למלחמה או למנוע אותה, אתה רוצה להגיע לשם במצב הטוב ביותר האפשרי. המלחמות נקבעות בסוף גם על-פי המחירים שאתה משלם, ולא רק כמה קילומטרים כבשת או כמה אנשים הרגת לצד השני. אם המחיר כבד - אתה לא נתפס לוחם"

אכן, אין תפיסת ביטחון כתובה, אבל לאורך השנים הייתה תורה שבעל-פה. אני זוכר שעסקתי בתפיסת הביטחון עוד כשהייתי ראש תורת חיל השריון, ואחר כך כראש אגף התכנון."

מה זאת אומרת תורה שבעל-פה? דור מעביר לדור, מפקד לפקוד וכך הלאה?

"זה כתוב בספרים, אבל לא כתוב או ערוך בצורה מסודרת. חלקים אתה מוצא בחוברת כזאת וחלקים אחרים אתה מוצא בחוברת אחרת. הדבר מעולם לא קיבל אשרור או אישור רשמי מאף גורם שיש לו את הסמכות לאשר תפיסה כזאת."

ד"ר פרייליך, על סמך המחקר שלך, כיצד משפיעה העובדה שמדובר בתורה שבעל-פה על התפיסה?

"תורה כתובה מחייבת את האנשים לבחון את הדברים בקפידה, לבחון כל מילה, ללבן כל סוגיה לעומק. בתורה שבעל-פה אין לך את הדברים הנ"ל. הייתי רוצה לשאול את דני, כראש מוסד לשעבר וכמובן גם כאלוף: מה דעתך על הטענה האומרת שאיראן היא המדינה היריבה, המתוחכמת, הגדולה, הרחוקה ואולי החזקה ביותר שעמדנו בפניה במשך עשרות

פשוטה, אך במבחן התוצאה היא לא עובדת. פעם אחר פעם ראינו שהתפיסה הזאת נכשלה, מכיוון שבמשוואה חסר גורם אחד חשוב ביותר - האויב עצמו.

האויב לא רוצה להיכנע חיש קל, וכשהוא מבין שכל הסיפור הוא אם יש לנו נ"צ או אין לנו, מכיוון שבלי הנ"צ החימוש המדויק חסר ערך, אז הוא מתגלה אחרי יום, יומיים או שלושה. כיצד אוספים את המודיעין על האויב? חוסמים את הערוץ, ומרגע זה אנחנו בתוך המלחמה, באפלה, ונכנסים לתוך דינמיקה שאני ראיתי באופן אישי כמה פעמים, של לחפש מטרות בכוח ולהתחיל לזרוק חימושים מדויקים ויקרים מאוד על מטרות שלא שוות את החימוש שמתביית עליהן.

אני זהיר מלהתייחס למילה הכרעה, מכיוון שמה שקובע באמת הוא עולם התוכן שמסתתר מאחוריה. מה זו הכרעה בשבילי? המושגים האוניברסליים של הכרעה, כפי שאני מכיר אותם, יכולים להתבטא באחד משלושת האופנים הבאים: השמדה וגירוש, סיפוח או כפיית משטר. למדינת ישראל אין באמת כוונה להכריע את האויב בסוגי ההכרעות האלה."

אז איך כן מכריעים?

"אנחנו מדברים בעצם לא על הכרעה במונח האוניברסלי, אלא על הכרעה צבאית - כאמור, שבירת כוח הלחימה של האויב והרצון שלו להילחם."

עד הסבב הבא.

"תמיד זה עד הסבב הבא. השאלה היא, האם מדובר בכמה חודשים, בכמה שנים או בכמה עשורים? להבנת, בכל מערכה רחבת היקף אנחנו צריכים לחתור להשמדת כושר הלחימה

הצבאי של האויב. זה לדעתי הדבר היחיד שיכול להביא אותנו לחשיבה בנוסח הבא: איפה טעית? מה עשיתי לא נכון? אולי אני צריך בכלל לשנות את דרכי בדומה למה שהחליטו בזמנו נשיא מצרים סאדאת ב-1977 ומלך ירדן חסין ב-1994."

המוסד ותפיסת הביטחון

אלוף (מיל) דני יתום, לשעבר ראש המוסד, איפה תפיסת הביטחון של ישראל, או היעדרה, פוגשת את המוסד?

"המוסד הוא חלק ממערכת הביטחון הישראלית, ושותף לאותן משימות ולאותם יעדים שמערכת הביטחון הישראלית צריכה להשיג על-מנת להבטיח את הביטחון הלאומי של המדינה. אין ספק שצה"ל הוא הגורם החזק ביותר מבין שלל הגורמים שמרכיבים את המערכת הביטחונית, אליו בעיקר

עטיפת הספר. בהוצאת מערכות (2019)

אלון (מילי) יאיר גולן. "המשמעות בלמגר את האיום? לא להגיע למשגר האחרון של האויב, אלא לשבור את כוחו הצבאי"

פיתחנו אמצעי הגנה שונים: 'כיפת ברזל', 'שרביט קסמים', 'חץ' וכדומה. אבל מה עם ההתקפה? יש דברים שאני אומר אותם והמערכת מכירה, ששונים ממה שעשינו בדרך כלל. למשל, כניסה של אוגדות עם כוחות מעלה שאלות רציניות, שצריך מראש לחשוב עליהן ולהכין את הכלים ואת התשובות עליהן."

יאיר גולן, מהם העקרונות מבחינתך של אותה תפיסת ביטחון, שכרגע היא בגדר נעלם?

"על קצה המזלג, מכיוון שלב התפיסה הוא הנושא של הפעלת הכוח, הייתי אומר שיש תכלית - על שגורסת שכל מה שאנחנו עושים בתחום הביטחון, תכליתו לבצר את כוחה ועוצמתה של ישראל. זו אמירה כללית, אבל היא תמיד אמת מידה מוחלטת של מה נכון לעשות. בנוסף, אנחנו צריכים להבין שבהפעלת הכוח יש שלוש תכליות אפשריות: לשמר את המצב הקיים כי אני מרוצה ממנו; לחזור למצב הקודם מכיוון שהיה לי נוח יותר; לשנות את המצב מן היסוד. אין תכליות אחרות אפשריות."

לכל אחת מהתכליות האלה יש דפוסי הפעלת כוח. אם אתה רוצה לשמר את המצב הקיים - אתה בעיקר מאיים בהפעלת כוח, או מפעיל אותו באופן מוגבל. אם אתה רוצה רק לחזור למצב הקודם - בדרך כלל תסתפק בהפעלת כוח מוגבלת, ואם אתה רוצה לשנות מצב מן היסוד - אתה צריך להפעיל כוח באופן רחב היקף. אם תשים את הסכמה הזאת לכל מקבל החלטות ישראלי - היא מאפשרת לו לחשוב מה נכון לעשות."

בריאיון זה מובעות דעות המשקפות עמדות של מרואיינים שונים. קוראים המעוניינים לבטא את עמדתם בנושא תפיסת הביטחון הלאומי של ישראל מוזמנים לשלוח את התייחסותם לדוא"ל maarachot@idf.il. התגובה תפורסם בפלטפורמות הדיגיטליות של מערכות.

השנים, ומשום כך אולי המסוכנת ביותר. אנחנו יכולים לנסות לסכל פעולות, אבל להכריע אותה אי אפשר."

דני יתום, איך אפוא אתה תופס את האיום האיראני?

"להכריע את איראן אי אפשר מכיוון שאין לנו גבול משותף, והכרעה - גם בעידן המודרני - מחייבת לא רק תקיפות מן האוויר אלא, בין היתר, תמרונים קרקעיים עמוקים. יכולנו לעשות זאת במלחמת ששת הימים; יכולנו לעשות זאת אפילו במלחמת יום הכיפורים, לאחר שספגנו את ההלם הראשון; ניסינו ולא כל כך הצלחנו לעשות את זה במלחמות לבנון השונות, יותר בראשונה, פחות בהרבה בשנייה."

בכל המבצעים שהיו לנו בשנים האחרונות נגד חמאס ברצועת עזה לא ביצענו תמרון קרקעי, בוודאי לא עמוק. כלומר הגענו עד הפאתים של השטח הבנוי, מכל מיני סיבות שזה לא המקום לפרט, אבל אין ספק שאיראן היא היום האויב מספר 1 של ישראל."

"להכריע את איראן אי אפשר מכיוון שאין לנו גבול משותף, והכרעה - גם בעידן המודרני - מחייבת לא רק תקיפות מן האוויר אלא, בין היתר, תמרונים קרקעיים עמוקים"

נשמע שאתה חי בשלום עם זה שאין תפיסת ביטחון מכיוון שלשיטתך, קיימות התפיסה של בן-גוריון והתורה שבעל-פה.

"זה עדיין לא מספיק. תפיסת הביטחון, במהות הזאת של החלוקה שבין החלק האסטרטגי ובין החלק המבצעי האופרטיבי, לא השתנתה באופן משמעותי. הסביבה היא זו שהשתנתה."

בדיוק, אז איך אנחנו חיים עם תפיסת ביטחון מ-1948?

"האימים השתנו דווקא לטובה. מצבה של מדינת ישראל היום טוב יותר, ולכן אם ניאלץ להתמודד מול איראן - יהיה לנו קל יותר בלי תפיסה. אין כאן עניין של לנסות להקל את תמונת המצב אבל להערכתך, לצה"ל ולגורמי הביטחון האחרים, כמו לדרג מקבלי החלטות שיצטרך להחליט על פעילות נגד איראן, יהיה קל יותר מאשר למשל לבעלי תפקידים שביצעו במלחמת יום הכיפורים."

דן מרידור, מה הצבא צריך לעשות כשאין לו מדיניות? עד לאיזו רמה טקטית צריכים המדינאים להיכנס?

"גיבוש תפיסה הוא ברמה עליונה יותר, שהרי היא לא בדיוק אחראית לכושר התמרון של גדוד 82 מול כושר ההצנחה של חטיבה 85. מנגד, זה לא מסיט את האחריות."

לקראת סיום, בוא ננסה לגבש את הרעיון. תן לנו את הנקודות ואת אבני הדרך מבחינתך לתפיסת ביטחון.

"אנחנו מדינה חזקה והצבא הוא חלק חזק וחשוב בכך, אבל הוא אינו כל-יכול. צריך לעשות הבחנה נכונה בהגדרת היעדים. והיה ותפרוץ מלחמה, צריך לראות מהי הדרך להתמודד עימה."

